

SLOVENEK

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . K 26.—
 za pol leta " " " 13.—
 za četrt leta " " " 8.50
 za en mesec " " " 2.20
 za Nemčijo celoletno " 28.—
 za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . K 24.—
 za pol leta " " " 12.—
 za četrt leta " " " 6.—
 za en mesec " " " 2.—

V spravi prejemam mesečno K 1.90

Inserati:
 Enostopna petlitvrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popašt.

Poslano in rekl. notice:
 enostopna petlitvrsta (72 mm)
 30 vinarjev.

Izhaja:
 vsak dan, izvzema nedelje in
 praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Doživljaji ene interpelacije.

Mladočehi in gospod dr. Ravnihar, poslanec mesta Ljubljane, so vložili v parlamentu interpelacijo glede na znani odlok predsednika deželnega sodišča v Ljubljani g. Elsnerja. Na to interpelacijo je odgovoril pravosodni minister dr. Hochenburger v včerajšnji seji poslanske zbornice bistveno sledeče:

Načelo, da se uporablja kot uradni jezik pri vseh sodiščih graškega nadsodišča nemščina, je staro več sto let in temelji na postavnih odredbah, izdanih do ustanovitve uradov dež. knezov. Glede na notr. uradni jezik tudi ni ničesar izpremenil § 19. drž. temeljnih postav (Oho-klici) in ni mogel ničesar izpremeniti, ker določa zgolj pravico prebivalstva za jezikovno pravo, ne pa vodilnih načel za notranje uradno občevanje. Za uporabo gotovega jezika kot notranji uradni jezik se iz državnih temeljnih zakonov ne morejo sploh izvajati po ministrovem mnenju posledice. (Ugovori.) Ni potrebno utemeljevati, da spada tudi ustno občevanje, v kolikor je isto službeno, kakor vsaka službena predstava ali prijava, v področje notranjega uradnega jezika. (Medklici.) Ravnotako je tudi samoobsebi umljivo, da se dotični odloki ne dotikajo in se tudi nočejo dotikati neomejlive uporabe slovenskega jezika v občevanju uradnikov med seboj, če tudi gre za uradne zadeve. To se je, kakor znano, tudi trdilo. Odloki deželnega sodnega predsednika v Ljubljani ne vsebujejo nič novega, marveč se drže zgolj že dolgo obstoječega in ne nameravajo nič drugega, kakor da se to vzdrži nasproti samostalnemu poizkusom posameznikov zrušiti to razmerje. Glede na slučaje pravnega praktikanta R. se mora popraviti, da se dotičnemu pravnemu praktikantu njegova slovenska vloga, v kateri je javil svojo bolezen, ni vrnila. Vzela se je marveč v vednost in se je pristavila zgolj pripomba, da bi se bila morala vloga vložiti v nemškem službenem jeziku. Šele ko je dotični pravni praktikant predložil zdravniško izpričevalo zopet s slovensko vlogo, se je sprejem te vloge odklonil, češ, da je nemščina notranji uradni jezik. (Medklici.) Z odklonitvijo te vloge predsedstvo ljubljanskega deželnega sodišča ni uvedlo nove prakse, marveč postopanje odgovarja popolnoma obstoječim načelom o uporabi nemščine kot jezika za notranje službeno postopanje v okrožju graškega dež. nadsodišča in brezizjemne navade. Tako je justično ministristvo z odlokom 7. februarja 1891, torej pred 20 leti, odklonilo slovensko prošnjo za pripustitev k pravni praksi z utemeljitvijo, da je pri pravosodnih oblastih v okrožju graškega dež. nadsodišča nemščina jezik za notranje poslovanje in za osebno upravo. Slučaj pravnega praktikanta L. je bil pa tak: Dne 9. oktobra l. l. je neki nemški odvetniški koncipient prišel k pravnemu praktikantu L., ki je pridržen spornemu oddelku ljubljanskega okrajnega sodišča in ga je nemško prosil, da bi smel vpogledati nek akt. Pravni praktikant L. je pa rezko in slovensko odgovoril. Nemški odvetniški kandidat se je pritožil zato pri sodnem načelniku, ki je pozval k sebi pravnega praktikanta L. Ker je le ta nasproti načelniku trdil, da ni sposoben nemščine, a je bilo načelniku nasprotno znano (sodni predstojnik je Slovenec), da to ne odgovarja istini, in ker je praktikant L. izjavil, da hoče tudi nadalje v občevanju s strankami pri sodišču govoriti slovensko, mu je sodni predstojnik rekel, da mora s strankami občeovati v tistem deželnem jeziku, s katerim ga stranka nagovori. Ker se je hotel pravni praktikant pripraviti in ker je bil vedno bolj razburjen, ga je sodni predstojnik radi njegovega nepri-

mernega obnašanja ukoril in mu rekel, da mora ubogati, ker ga v nasprotnem slučaju lahko odpuste iz pravne prakse. Sodni predstojnik prizna, da je mogoče rekel, »da bo drugače napravil ž njim kratak proces«. V tem slučaju sploh ni šlo za uporabo nemščine kot notranje uradnega jezika, marveč za slučaj, v katerem so se jasno kršila določila za občevanje s strankami po pravnem praktikantu in je sodni predstojnik upravičeno nastopil nasproti. (Medklici.)

Kaj poročemo mi k temu?
 1. Mladočehi, ki so to interpelacijo na sedanjo vlado stavili, imajo v tej vladi dva ministra. To dejstvo je na Mladočehe tako vplivalo, da so sklenili za to vlado več ali manj sramežljivo glasovati, tako da so danes brez vsakega dvoma več ali manj vladna stranka. Ta vlada pa je včeraj na njihovo interpelacijo glede Elsnerja tako rezko odgovorila, da je nujna dolžnost interpellantov izvajati iz tega vse posledice. Mi tedaj čakamo, kaj bodo mladočehi in gospod dr. Ravnihar zoper to vlado ukrenili.

2. Justični minister je konstatiral, da je pri vseh sodiščih graškega deželnega nadsodišča notranji uradni jezik tako glede pismenega kakor ustnega občevanja, v kolikor je službeno, nemščina. V tem zmislu se je graško deželno nadsodišče celo še pred dvajsetimi leti izjavilo in to je bilo trajno v navadi. Tedaj je to načelo veljalo v naši deželi, ko so bili na vladi liberalci. Liberalci pa niso proti temu nikoli ničesar ukrenili in so celo tedaj, ko so vodili ljubljansko deželno sodišče očitni pristaši narodno-napredne stranke, na vse to molčali in nemško prakso pripuščali. To dejstvo je moralo biti dr. Ravniharju in mladočehom, ki so interpelacijo stavili, znano, morali so vedeti, da se bo vlada na to jezikovno navado, ki je veljala tudi med vlado liberalne stranke v deželi, sklicevala. Vsled tega se more njihovo interpelacijo smatrati le ali kot velikansko naivnost ali pa kot golo demagogijo, pesek v oči. S. L. S. odklanja vsako odgovornost za to, kar se je pri naših sodiščih godilo, ko je imela v naši deželi besedo narodno-napredna stranka v zvezi z Nemci in čisto upravičeno je vprašanje, ni li morda tudi vzdrževanje notranjega nemškega uradnega jezika na naših sodiščih spadal med točke one pogodbe, ki so jo sklenili liberalci z nemškimi veleposestvom?

3. S. L. S. pa odklanja tudi vsako odgovornost zaradi imenovanja Elsnerja, ki je že obstoječo navado podkrepil z nekimi čisto nepotrebimi odloki. Elsner je bil imenovan na pritisk Nemcev, ki so za vlade barona Bienertha, katerega sta ravno liberalna zastopnika na Dunaju na vso moč podpirala, imeli popolnoma v rokah vlado, zoper katero je stala S. L. S. ravno zavoljo tega dejstva v najhujši opoziciji. Da so se pa Nemci ravno na Ljubljano spravili, to je bila posledica 20. septembarskih dogodkov, katere je zakrivila liberalna stranka.

4. Edina pot, kako se bojevati zoper nemško prevlado v sodstvu, je 1. izobraziti in politično dvigniti naše ljudstvo, 2. izvajati dosleden in odločen političen boj zoper vlado, ki nemštvo vzdržuje. Mladočeški interpellantje pa ravno to vlado podpirajo in zato ni njihova interpelacija počenega groša vredna. Vlada se vendar ne bo ustrašila ljudi, katerim je poskrbela dva portfelja v kabinetu, v katerem ima toliko besedo dr. Hochenburger in ki stoje vladi na strani. Da se njihove interpelacije v resnici ni zbala in ji nobenega pomena ne pripisuje, je jasno razvidno iz brisenskega odgovora dr. Hochenburgerja. S. L. S. ne dela take otročje politike, ampak stoji vladi moško nasproti in se zoper zistem dosledno bori z resnimi političnimi sredstvi, ne pa s takimi interpelacijami, ki se jih da primerjati z bezaovo vuško,

o kateri tako tisti, ki iz nje ustrelji kakor oni, kateremu je kroglja namenjena, vesta, da ne bo nasprotniku nobene škode naredila. Mladočehi, ki se pravkar z vso gorečnostjo pehajo k vladnim jaslim in z njimi njihov zaveznik dr. Ravnihar, obenem pa stavljajo take interpelacije, ne morejo vladi prav nič imponirati. Takih političnih barantačev se nobena vlada ne ustraši. Še enkrat vprašamo interpellante: Pokažite zdaj dejansko, kako se znate potegovati za pravice slovenskega naroda, ko vam je vlada dala na vašo interpelacijo tak odgovor! . . .

S. L. S. pa bo pravice svojega ljudstva znala varovati drugače!

Koroška družba za vnovčenje živine.

(Dopis iz Celovca.)

V občinski seji celovškega mesta je župan dr. pl. Metnitz poročal, da snujejo Koroško družbo za vnovčenje živine (Kärntnerische Viehverwertungsgesellschaft), ki naj bi bila zadruga z omejeno zavezo.

Ta družba naj bi imela med drugimi sledeče naloge: Poročala bi o tržnih cenah na koroških sejnih. Kupovala in prodajala bi živino. Kupovala bi živino po deželi ter jo pitala v nalašč za pripravljene pitavniki, ki bi jih ali sama postavila ali pa bi jemala za to pripravna posestva in poslopja v najem. Glavnica bi znašala iz začetka 120.000 K. Posamezen delež naj bi bil v znesku 10.000 K. K tej družbi bi pristopile izprva sledeče korporacije z deleži po 30.000 K: 1. Deželni kulturni svet; 2. celovška občina ter 3. »Deželna zveza kmetijskih zadrug« (nemško-nacionalna). Župan je predlagal, naj pristopi celovška občina s 30.000 K. Po dolgi debati, v kateri se je čulo veliko nasprotnih glasov, se je sprejel županov predlog.

Po našem mnenju je ustanovitev družbe v tej obliki ponesrečena. Občina celovška hoče na ta način doseči, da bi bilo meso v mestu cenejše. A upravni stroški takega kompliciranega aparata bodo požrli res morebitni dobiček — sploh pa se mora glavnica tudi obrestovati — denar bo letel v prvi vrsti v žakej trem korporacijam, ki hočejo z 50 tisoč kronami pristopiti. Ne moremo razumeti, kaj ima pri tej akciji opraviti deželni kulturni svet, ki bi lahko denar čisto drugače uporabljal. »Slovenec« je že povdarjal na uvodnem mestu, da se je število živine skrčilo na Koroškem za celih 13 odstotkov. Glavna skrb deželnega kulturnega sveta bi naj bila, da povzdigne število živine. Če se da par volov temu ali onemu kmetu v pitanje in se mora to pitanje tudi plačati, s tem se še ne bo povzdignilo število živine. Nasprotno! Ljudski kapital se bo zmanjšal in deloma prešel v roke družbi z omejeno zavezo. To je spekulacija — a ne delo za blagor ljudstva. Da bi se vsled te institucije znižale cene mesa v Celovcu — to je smešno — kaplja v morje.

Pač pa naj pokupi deželni kulturni svet kmetije od grofov in veleposestnikov nazaj, proda naj te kmetije kmetu in jim naj nudi ugodno amortizacijo, podpira naj z vso vnemo živinorejo, potem bo se zmanjšalo zlo — dežela pa naj skrbi za dobre šole po deželi, kjer se bodo otroci učili spoštovati in ljubiti domačo grudo in z grudo domači jezik, slovenski otroci slovenski jezik, da ne bodo silili v mesta; to bi bila pot za sanacijo klavnih gospodarskih razmer na Koroškem.

Državni zbor.

Dunaj, 23. nov.

Socialno zavarovanje.

To vprašanje je že nekaj let na dnevnem redu javne kritike. Tudi v poslanski zbornici so bile o tem ljud-

skem zavarovanju obširne razprave. Socialni odsek je bil v prejšnjem zasedanju že rešil vladni načrt. Po zadnjih volitvah je prejšnja vlada zopet predložila nov načrt, ki se v mnogih točkah naslanja na razne izpremembe odsekove. Danes je zbornica dovršila prvo branje vladnega načrta.

Prvi se je oglašil za besedo minister za notranje posle baron Heinold, ki je kratko izjavil: Vlada je predložila nov načrt socialnega zavarovanja. Namen tega načrta je, da se s pomočjo države zavarujejo za starost in onemoglost najširši krogi prebivalstva. Vlada želi, da se to velevažno vprašanje reši v blagor splošnosti in zavarovancev. Nasproti prepornim vprašanjem pa bode vlada označila svoje stališče v odseku.

Dalmatinski poslanec dr. Tresić obžaluje, ker vlada ni sprejela v svoj načrt zavarovanja tudi mornarjev in pomožskih ribičev. Češki radikalec Frelš opozarja vlado, naj ne posluša kapitalistov, ki se ustavljajo socialnemu zavarovanju. Govorila sta še glavna govornika Poljak Biely proti in socialni demokrat Wildholz za zavarovanje. Nato je bil vladni načrt odkazan odseku. Tistim, ki se boje zavarovanja vsled novih izdatkov, povejmo, da bode še mnogo Save poteklo v morje, preden ta načrt postane zakon, če se sploh to zgodi. Država bode morala preje zagotoviti si močne vire dohodkov za to velikansko socialno delo. In tudi poslanci se bodo desetkrat pomislili glasovati za ta načrt, dokler se ne izboljšajo državne finance.

Nato je zbornica pričela razpravo o predlogi glede uporabe ženskih otrok v rudnikih. Prvi je govoril dr. Benkovič.

Sylvestrova akcija.

Zbornični predsednik dr. Sylvester nadaljuje svojo akcijo, katere namen je, da se stranke dogovore o dnevnem redu do božičnih praznikov. Ker vlada nima nobene večine, je naloga strank, da določijo delo v zbornici, sicer je predsednik v največji zadregi pri sestavi dnevnega reda. S Poljaki, Nemci in Čehi se je dr. Sylvester že razgovarjal. Danes popoldne se je dr. Sylvester posvetoval s predsedstvom Slovensko-hrvatskega kluba. Posvetovati se hoče tudi z Italijani in Rusini; socialni demokratje doslej še niso bili povabljeni.

Razun Poljakov nobena stranka prav ne zaupa sedanji vladi. Grof Stürgkh je sicer naglašal v svojem prvem govoru, da noče vladati brez parlamenta. Vendar strši po zbornici § 14., s katerim si more vlada pomagati v sili tudi brez parlamenta. Poslanec dr. Šusteršič je v proračunskem odseku izražal pomisleke proti provizoriju šestih mesecev. Odgovarjal je grof Stürgkh, da so govorice o § 14. prazne. Vsled zadnjih vladnih kriz je zaostalo toliko dela, da moreta vlada in parlament le s skupnim delovanjem rešiti razna nujna vprašanja. Navzlic temu pa bodo stranke brez dvoma same toliko dovolile državi, da vlada ne dobi izgovora za uporabo § 14. V prvi vrsti je začasni proračun, volitev delegatov in nekatere manjše predloge, ki niso političnega značaja.

Proračunski odsek

zboruje danes popoldne in jutri ves dan; zato jutri zbornica nima seje.

Iz seje načelnikov.

Po predsedniku sklicane seje načelnikov so se udeležili načelniki vseh strank. Zbornični predsednik dr. Sylvester je predlagal, da naj se prideli predsedniku svetovalstvo 10 poslancev, ki bo skrbelo za uspešno delovanje parlamenta in dajalo direktive predsedniku. Poslanec Šusteršič sodi, da bo to svetovalstvo nameščalo nekoliko okorne seje načelnikov. Po daljši debati so sklenili, da odpošlje vsaka zastopana stranka enega člana v svetovalstvo. Ministrski predsednik je prosil, da naj se takoj prične drugo bra-

nje začasnega proračuna, ko se reši v odseku. Uradniške predloge bi rad spravil brez prvega branja v odsek. Poslanec Susteršič zahteva predvsem prvo branje davčnih predlog, potem naj šele sledi drugo branje začasnega proračuna. V imenu Jugoslovanov umakne splošni ugovor, da se razne predloge brez prvega branja ne smejo izročiti odseku. Končno so sklenili, da se reši začasni poslovnik.

Poslanec Gostinčar za idrijske in rajbelske rudarje.

V odseku državnih delavcev so razpravljali o akciji za izboljšanje rudarjem. Poslanec Gostinčar se je toplo zavzel za zahteve rudarjev v Idriji in v Rajblu.

Italijansko-turška vojska.

Ali Italija razširi vojsko ali ne?

Z Dunaja se poroča: Položaj Italijanov je vedno težavnejši. O zasedbi Tripolitanijske ne more biti govora. Da se pomiri javnost in da se doseže vsaj navidezni uspeh, hoče Italija razširiti bojišče. Avstrija je pa v Rimu ugovarjala temu načrtu in tudi Anglija je protestirala. Avstrija dela v Rimu in v Carigradu na konec vojske. Kontrolirati se istinitost tega poročila seveda ne more. Nasprotno piše genovski »Caffaro«, da obžaluje, ker je trdil, da je neka zvezna država preprečila akcijo laškega brodogojca, češ, da je bil s poročilom list varan in da se zakriva akcija brodogojca. Pariški »Journal« pa piše, da Italija zgolj z ozirom na evropsko diplomacijo ne vporablja vseh sredstev proti Turčiji in upa, da se posredovanje vevlasti posreči, da odneha Turčija in da konča vojsko. Pričakovanje Italije se pa ni izpolnilo, zato mora Italija odločnejše nastopiti. Edino uspešno sredstvo končati vojsko, je, da Italija zasede Solun, Smirno in Bejrut. Sejk ul Islam je izjavil, da upa, da se vprašanje miru kmalu reši. Turki se za sprejem Lahov, če bi napadli Dardanale, izredno pripravljajo. V Galipoliju je že zbranih 25.000 mož, v Dardanelih in Ednemidu stoji ena divizija rezervistov. Središče turških utrd ob Dardanelih tvori Nagara. Tudi Rusija je svetovala Italiji, naj ne razširi preveč bojišča.

V Afriki.

»Agenzia Stefani« poroča, da so tudi dne 22. t. m. napadali Arabci laške utrdbe pri Sidimesriju in Hamidjeju. Povodenj so, kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, povzročili Turki, ki so v puščavi odprli neki jez. Voda je razdrila 300 m dolgo laško obrambno proggo pri Bumeliani in napravila tudi v Tripolisu veliko škodo. Del ceste ob pristanišču je uničen.

Občinske volitve v Iški Loki pri Igu.

Iz Iške vasi pri Igu se nam piše: V kratkem bodo pri nas občinske volitve. Sedaj imajo občino v rokah liberalci, in kakor povsod, so tudi tukaj slabo gospodarili in spravili občino v dolgove. Veliko neumnost so napravili v reklamacijski komisiji, ki sestoji iz samih liberalcev. Iz imenika so vrgli podružno cerkev v Mateni sv. Mohorja in Fortunata, češ, ta dva sta že umrla in ne moreta več voliti. Gre se jim za glasove, pa skušajo na ta način dobiti večino. Znan je tamošnji liberalni župan Anton Jere, ki se s celim svetom kręga. Sam pravi, da noče več biti župan, in če bi bil tudi izvoljen, bo to čast odložil. Lahko se bo obranil te časti in ne bo mu treba odlagati županstva, ker ne bo itak več za župana izvoljen. To govori samo zato, da ljudi slepi. Nasprotno pa kaže njegova agitacija, da bi bil še rad župan. Leta okoli, in tako z dobro namazanim jezikom in pijačo marsikaterega vjame. Njegova telesna straža, ki obstoji iz štirih mož, je vsa navdušena zanj, zlasti če jim da za pijačo. Velik prerok je tudi ta župan, ker napoveduje pogin izanski fari, češ, da bo v sto letih izanska cerkev »Ringofen«. Če bi imel on kaj govoriti, bi se gotovo še prej to zgodilo, ali kaj, ko ima ta »mogočnejš« besedo samo pri svojih prijateljih. Naši ljudje pa pravijo, da je te komedije zadosti. Zadosti je občina že zadolžena, naklad pa 50 odstotkov. In če še te ničle zmagajo, potem bo še slabše. — Upamo, da bomo letos te stvari dobro preračevali.

Po občinskih volitvah v Mekinjah.

Iz Mekinj se nam piše: Sporočili smo že o zelo ugodnem izidu naših občinskih volitev, ki so za nas kaj podučne. Kakor po mnogih krajih, tako so se tudi pri nas liberalci doslej skrivali ter na skrivnem ruvali zoper našo

stranko ter njeno delovanje. Toda poslednje občinske volitve so jih prisilile, da so pokazali svojo barvo. Naši so hoteli mirno in brez hrupa izvesti volitev, da bi ne bilo razburjenja. Liberalci pa so nam hoteli z zahrbtnim napadom ugrabiti drugi in tretji razred. Zarotniki so se posvetovali na vseh koncih; na predvečer volitve so pa imeli v doslej poštenu hiši glavni shod, kateremu je predsedoval liberalni kamniški kolovodja; postavili so stražo pred hišo, da bi se pač nič ne izvedelo. Šteli so glasove ter si bili v svesti, da zmagajo v drugem in tretjem razredu. Toda delali so račun brez krčmarja. Ko so naši to izvedeli, so nastopili odločno v zadnjem trenutku ter popolnoma porazili zahrbtnega nasprotnika. Pokazala se je ob tej priliki očitna zveza naših liberalcev s kamniškimi. Smešen prizor je bil, ker so naši liberalci, ki še ne znajo sami nastopati, pred volitvijo letali v eni sapi v Kamnik po svet, pooblastil itd. Blizo Doma, kjer so se vršile volitve, so imeli svoj glavni tabor v gostilni, kjer se je razgrajalo in pilo. Liberalna stranka je prvič nastopila tako odurno, da se je pristudila vsem.

Štajerske novice.

š **Zmaga S. K. Z.** V Novištifti pri Gornjemgradu so pri občinskih volitvah v kljub terorizmu liberalcev zmagali vrlji pristaši S. K. Z. — Pri občinskih volitvah v Radislavcih v gorenjeradgorskem okraju so tudi zmagali pristaši S. K. Z. Za župana je izvoljen odločen naš mož.

š **Občinske volitve.** V občini Zbevelo pri Žičah v konjiškem okraju je zmagala katoliška slovenska kmečka stranka proti štajercijancem. — Pri Sv. Marjeti ob Pesnici so se vršile v četrtek, 23. t. m., občinske volitve. Večina novega občinskega odbora sestoji iz nemškutarjev.

š **Politični shodi.** Dr. Benkovič poroča v nedeljo, dne 26. novembra, popoldne ob 3. uri svojim volilcem brežiško-sevniškega okraja na Vidmu ob Savi v gostilni zraven postaje. Obenem se vrši tudi občni zbor Katol. političnega društva »Sava«.

š **Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Trbovljah** ima v nedeljo, dne 26. t. m., v dvorani Društvenega doma ob 8. uri popoldne sestanek tovarišev rudarjev. Na tem sestanku se bodo obravnavale težnje rudarjev. Kar bodo tovariši rudarji sklenili, odpošlje skupina zvezi v Ljubljani, ki potem vroči te sklepe poslancem, ki so v rudarskem odseku. Ti bodo potem te zahteve predlagati v državnem zboru ter zastavili vse moči, da iste dosežejo. Zatorej, tovariši rudarji! Komur kaj srce teži, naj pride v nedeljo na sestanek, da se rudarji med seboj pogovorimo in sestavimo pametno premišljene in dosegljive namene. — Lokalni odbor.

š **Predstava v Celju.** Opozarjamo še enkrat na gledališko predstavo »Sanje«, ki se vrši v nedeljo, 26. t. m., ob 3. uri popoldne v vrtni dvorani hotela pri »Belem volu«.

š **Novo izobraževalno društvo** se osnuje v kratkem v Ormožu. Društvo je tukaj nujno potrebno. Vse župnije našega okraja se že ponašajo z društvi, le središče našega okraja je bilo dosej brez izobraževalne organizacije. »Sloga«, »Štajerc«, »Narodni List« in seveda tudi »Slovenski Narod« imajo v našem kraju še precej prikritih pristašev, ki slepijo ljudstvo pri raznih volitvah. Novemu društvu obilo vsepa!

š **Pri Sv. Juriju** ob Pesnici se ustanovi podružnica c. kr. kmetijske družbe. Glavni odbor družbe se je v zadnji seji posvetoval o tej nameravani podružnici. Gospod Thaler in Juvan sta se izrazila proti. Gospod Robič, graščak Steudte in drugi pa za podružnico. Predlog se je z večino glasov sprejel. Delokrog nove podružnice bo obsegal župnije Sv. Jurij in Sv. Križ nad Mariborom. Naj naši kmetje pridno pristopajo!

š **Zrtev štajercijancev.** V torek, dne 21. novembra, so pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah pokopali gostilničarja g. Ivana Sirk, ki je umrl kot žrtev štajercijanskega divjanja. V nedeljo, dne 12. novembra, je prihrumela cela tolpa štajercijanskih lovcov, ki so izzvali v gostilni preprij, začeli metati kozarce in kričali svoj »Aufbiks«. Najhujša sta bila sinova štajercijanskega župana Schantla iz Vukovskega. Ant. Schantl je začel udarjati s puško in litrom. Zadel je z debelo steklenico Sirk tako nesrečno v trebuh, da se je ta zgrudil in tekom osmih dni umrl, star komaj 30 let. Sodnijska obdukcija je dognala, da je povzročil smrt Schantlov sunek v želodec. Schantl se je skril, vendar ga je žandarmerija aretirala in izročila mariborskemu okrožnemu sodišču.

š **Sv. Lenart nad Laškim.** Dne 21. t. m. je bil za Sv. Lenart vesel dan. Imeli smo volitev prvega župana naše nove občine. Izvoljen je bil vrl mož Ferdinand Trupej, njegov namestnik Jožef Gračner in svetovalec Janez Slokan. Izvoljeni so samo odločni možje naše krščanske stranke. Dne 21. nov. je torej končana tridesetletna vojska za samostojno občino, katero so si Šentlenarčani priborili. Največ zaslug za to ima g. župnik Časl.

š **Žiče.** Zmagala je vendar pravica! Tako smo klicali slovenski možje, ko so bile naše občinske volitve potrjene. Za župana naše lepe občine je izvoljen gospod Jožef Klinc, kmet v Žičah, vnet naš pristaš. Za svetovalce pa smo izvolili gg.: Josipa Sattlerja in Ignacija Bergeza, oba neustrašena našinca. Veselje je zavladalo po občini, ko se je izvedelo za to važno novico. Sila mnogo so prestali naši pristaši po zadnjih občinskih volitvah. Vse se je zaklelo proti nam. Vlačili so nas od sodnije do sodnije, žandarji so tirali naše može in fante v ječo, nalagale so se nam občutne kazni, sploh je naše pristaše sodnija in glavarstvo tako šikaniralo, da najdemo enake primere edino še na Ogrskem. Zvezali so se bili liberalci in štajercijanci, sodnija in politična oblast, krajevni mogotci in največje surovine zoper nas, a pomagalo ni nič. Danes se veselijo pošteni, zavedni katoliški slovenski kmet lepe, pomembne zmage. Občina, ki je bila že od nekdanj ponos konjiškega okraja, je iztrgana liberalcem in nemškutarjem iz rok.

š **Umrl** je v Rušah pri Mariboru v sredo, dne 22. novembra g. dr. Gašpar Gorišek, bivši ruški župan, okrožni in železniški zdravnik, častni občan občin Ruše in Smolnik. Rajni je bil oče odvetnika pri Sv. Lenartu v Slov. goricah dr. Milana Goriška in gospe Ele Lichtenwallnerjeve. Pokojnik je bil blagega značaja ter zaveden slovenski rodoljub. Pogreb se vrši v soboto, dne 25. t. m., ob 4. uri popoldne. N. v m. p.!

š **Umrl** je na Lilaškem vrhu pri St. Ilju v Slov. goricah bivši občinski odbornik občine Selnica ob Muri in član sladkovrškega krajnega šolskega sveta posestnik Jurij Terbiš. Rajni je bil zaveden obmejni Slovenec. Pogreb se je vršil danes, 24. novembra, pri Sv. Jakobu v Slov. goricah.

š **Slovensko društvo v Mariboru** priredi v soboto, dne 25. t. m., ob pol 8. uri zvečer v prostorih katol. delavskega društva v Mariboru, Flössergasse 4, javen društven shod. Poroča dr. Ant. Korošec.

š **V Mariboru** je umrl obč. svetnik in ravnatelj nemške mestne hranilnice J. Baucalari.

š **Dramatično društvo v Mariboru** poroča, da se je moralo Tolstojevo slavilje s predstavo »Vstajenje« preložiti na nedoločeni čas. Komisija je namreč našla pri novih napravah nekaj nedostatkov, ki se morajo odpraviti, predno se sme uporabiti dvorana. Kedaj se otvori sezona bomo pravočasno poročali.

š **Požar.** — **Trije konji zgoreli.** V Mariboru je 23. t. m. ponoči nastal na Koroški cesti v gospodarskem poslopu posestnika Bukšeka požar. 57letnega hlapca Jakoba Krambergerja, ki je spal v poslopu, so prihiteli rešili, ko je bila zanj že velika nevarnost. Treh konj pa, ki so bili v poslopu, niso mogli več rešiti in so zgoreli. Sumi se, da je zažgala zlobna roka.

š **Nov odvetnik v Gradcu.** V Gradcu se je naselil kot odvetnik g. dr. Jakob Rajh, doma iz Dramelj.

š **Drobne novice.** Na Humu pri Ormožu se je poročil 19. novembra mizarški mojster g. Jurij Novak z gospodično Elizabo Dečko iz Središča. — Na Dobrni pa se je poročil Josip Spičnik, član dobrnskega Orla z gđ. Anico Senegačnik. — Nedeljska predstava v Petrovčah: »Večna mladost in večna lepota« se je lepo obnesla. Igra se ponovi 26. novembra popoldne v Društvenem domu. — V Rajhenburgu ob Savi sta obhajala zlato poroko Jožef in Alojzija Vodopivec. — V Brežicah se je 20. t. m. poročil g. Ivan Bratanič z gđ. Iv. Strgar. — Pri Sv. Juriju ob južni železnici se vrši v nedeljo dne 3. decembra v Katoliškem domu ustanovni shod Prostovoljnega gasilnega društva za okolico. — Predavanje priredi bralno društvo na Gomilskem v nedeljo 26. t. m. — V Veliki Pirešici se je dne 18. t. m. poročil Janez Novak z gđ. Francico Rančigaj. — Ponesrečil se je v tovarni g. Pryma na Polzeli delavec Martin Pater. Z roko je prišel v neki stroj, ki mu jo je popolnoma zmečkal. — Na kolodvoru v Vuzenici so zasledili večjo tatvino raznih živil. Krivdo so nosili delavci in čuvaji. Sedaj so vendar zasledili pravega uzmoviča, tesarja Lesjaka, ki je že pod ključem. — Na Vur-

bergu so fantje predstavljali v nedeljo 19. t. m. igro »Za križ in svobodo«. Igra se v nedeljo 26. t. m. zopet ponovi.

š **Vlom v domačo lekarno zdravnik.** Iz Vravskega nam poročajo: V eni zadnjih noči je nekdo vlomil v domačo lekarno zdravnik dr. Scherka. Odnesel mu je iz pisalne mize 300 K. Vrata je odprl z vitrihi. Pred tem vlomom je v isti noči nek vlomilec skušal vlomiti pri posestniku Janezu Brinovc. Zadnje dni pred vlomom v lekarno je večkrat prišel nek neznanec k lekarnarju kupiti kako malenkost, da je tako izsledil, kje ima lekarnar denar. Za storilcem ni sledu.

š **V okrajni šolski svet mariborski** so bili izvoljeni sami zagrizeni Nemci dr. Possek, Wernitznigg, Kammerer, Schäffer in Andrej Pfeifer. Vsem tem je pomemljiva politika po načrtih Sulferajna v kosteh in krvi.

š **Prvi sneg** je padel v noči od nedelje na ponedeljek na Pohorju in v Savinjskih planinah.

š **Obesil** se je na nekem pašniku pri Gornjemgradu 14letni pastir Franc Senica. Pasel je s sinčkom svojega delodajalca krave. Senica je pred par meseci tako nesrečno padel, da si je pretresel možgane. Revez je bil od takrat vedno bolj slaboumen in je večkrat v svojih bolečinah izražal samomorilen namen.

Slovenski vestnik.

Fond nadškofa Stadlerja. — Daneševa dolina v Afriki. — Novi roman Merežkovskijev. — Poljski roman »Na srebrni kroglici«.

Zagrebski »Český List« piše: N. E. Dr. Stadler, od leta 1884 nadškof v Sarajevu, papeški delegat na Balkanu, je ustanovil za svojo nadškofijo poseben fond, ki ga tvorijo veliki kosi rodovitne zemlje, posestva in domovi. Letni pridelok teh posestev, ki se računa na pet milijonov kron, je namenjen podpori duhovništva, pokritju cerkvenih potreb, kakor tudi olajšanju uboštva v anektiranih deželah. Nadškof Stadler je ustanovil na Balkanu že več podjetij v korist humanitete in kulture.

V Avstraliji je spoznal pri 131. stopnji vzhodne dolžine in pri 19. stopnji južne širine angleški državni geolog Bull, ko je tam mapoval, da široka dolina pri gorovju Constance Range do sedaj ni imela imena. Napisal je torej: »To dolino imenujem »Daneševa« (»Daneš Valley«), v čast znanega avstrijskega zemljepisca in geologa, ki je preiskoval pred kratkim ta kraj.« Dr. Daneš je docent češke univerze in je potoval po Afriki s svojim kolegom, docentom in slavnim botanikom — dr. K. Dominikom.

Merežkovskij, eden izmed najnadarnejših modernističnih ruskih romanopiscev, dramatikov in kritikov, je izdal prvi del novega zgodovinskega romana »Aleksander I.« V tem prvem delu so izvrstno portretirani znani dekabristi, natančneje kakor naslovna oseba sama.

Popularni roman poljskega Verneja in Welseja v eni osebi, Żulawskega, mesečna historija »Na srebrni kroglici«, je izšel tekom leta že v tretji izdaji. Pač znak za sedanji okus poljskega modernega čitateljstva.

KITAJCI MORE EVROPEJCE.

»Frankfurter Zeitung« poročajo iz Pekina: Vevlasti se posvetujejo z Juanšikajem o posredovanju vevlasti in so mu zagotovile pomoč za zopetno uvedbo monarhije. Kitajci so se namreč pričeli obračati proti Evropcem. V Senciju more Kitajci naprej Evropejce. Pomorili so tudi 20.000 Mandžancev. Dvadnevna bitka pri Hankavu ni prinesla zmage nobeni stranki. Nad 5000 mrličev leži nepokopanih.

Dnevne novice.

+ **Razsodba upravnega sodišča** v zadevi ljubljanskih občinskih volitev je dala liberalnim duhovom zopet nekaj povoda, da uganjajo svoje običajne komedije, pa brez vsakega pravega razloga. Če ni pred upravnim sodiščem topot zmagalo naše pravno naziranje, ni to nič tako posebnega, da se bilo liberalcem treba vsajati. Kolikorkrat pa so propadli pred upravnim sodiščem liberalci! Mi smo pač mnenja, da se vsled neprimerne kakovosti belih kuvert ni zadostno varovala volilna tajnost in da so liberalne pobalinske demonstracije okoli liceja mnoge volilke ovirale, da niso svojega glasu oddale, upravno sodišče pa je drugačnega mnenja. Za to se gre in za prav nič več. Mi pa smo lahko s tem zadovoljni, da se je pred upravnim sodiščem uradno pribilo, da so uganjali liberalci pred ženskim volilnim lokalom proti redovnicam taka nasilstva kakor se niso še nikdar v

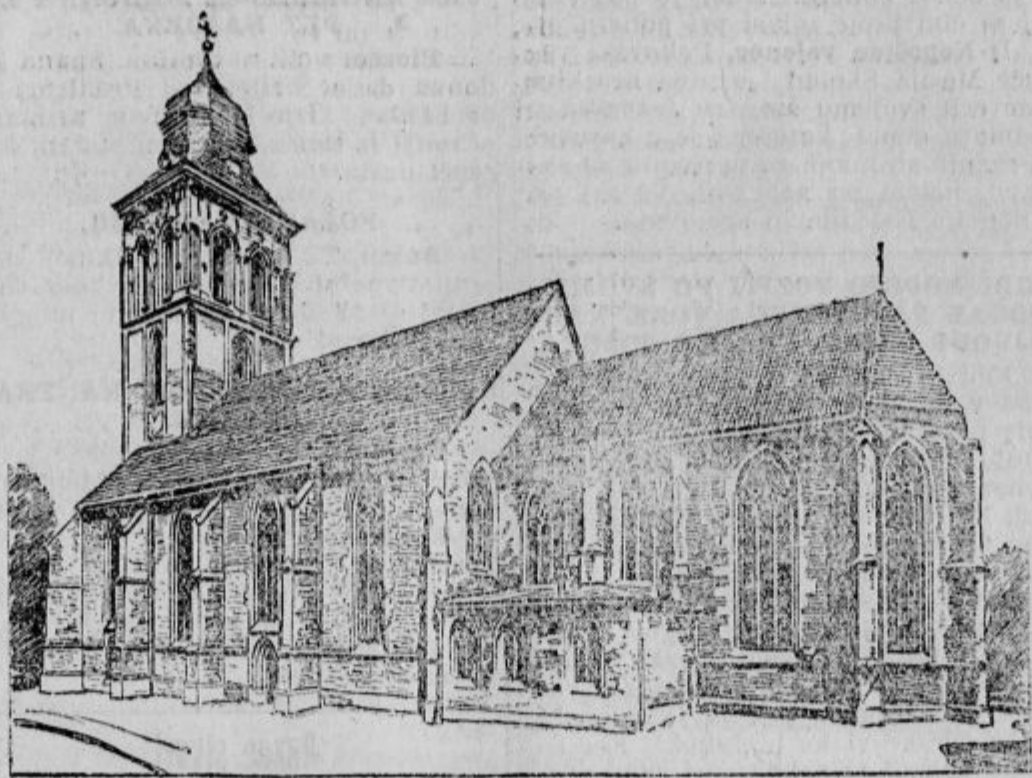
celi Avstriji. Da ni nastopila žandarmerija, ki je pa prišla prepozno, bi bili redovnice pobili. Ako je pa varstvena oblast napravila res toliko reda, da se oddajanje glasov ni onemogočilo, o tem smo lahko mi svojega mnenja in mi še danes sodimo, da se je volilna svoboda vsled teh nasilji znatno omejila, kajti mnoge volilke iz strahu pred nizkotnimi inzultii res niso volile. Liberalci naj se torej razsodbe upravnega sodišča preveč ne veselo, saj je razprava njihovo divjaštvo zadosti jasno osvetlila, vse drugo pa je sporno pravno naziranje. Ljubljanski občinski odbor se bo zdaj konstituiral, česar se mi najbolj veselimo, ker mi smo za avtonomijo mesta vedno nastopili, dočim so bili liberalci tisti, ki so jo sami poteptali in onemogočili. V prihodnjem občinskem svetu bo sedelo 14 naših mož, ki bodo liberalcem pošteno na prste gledali in brez katerih in preko katerih se ne bo moglo ničesar ukreniti; za to ho- mo že poskrbeli. Mi mislimo, da bi imeli ravno liberalci najmenj povoda veseliti se razsodbe upravnega sodišča. Kajti pod vladnim komisarstvom se jim je vendar silno dobro godilo, zdaj pa bodo imeli opraviti z nami. Zato prav res ne vemo, zakaj uganjajo zdaj tako glorijo.

— Pri občinskih volitvah v Preserji dne 21. novembra je zmagala na vsej črti S. L. S. V tretjem razredu so dobili naši možje do 313 glasov, nasprotniki do 147. V drugem razredu naši 156, nasprotniki 68. V prvem razredu naši 91, liberalci 50 glasov. V podobni Preserje naši 70 glasov, nasprotniki 25. V podobni Kamnik naši 108, nasprotniki 66, in v podobni Rakitni naši 70 glasov, liberalci 24. Liberalci se bodo pritožili in se nadejajo pri prihodnji volitvi zmage. Če nimajo boljše tolažbe, so usmiljenja vredni, ta je namreč slaba.

— Občinske volitve v Vrblenju pri Tomišlju. Dne 21. novembra je bila v občini Vrblenje pri Tomišlju občinska volitev. S. L. S. je zmagala na vsej črti. V prvem razredu so dobili liberalci komaj petino glasov, v drugem in tretjem pa niti tretjino glasov. Poprej je bilo pet liberalcev v občinskem odboru, zdaj jih ni čisto nič. Občini Pijavagorica in Vrblenje sta že pokazali s številkami znanemu šviga-švaga somišljeniku, ki se hvali v »Narodu«, kako napreduje liberalizem na Ižanskem, da je ravno nasprotno res; to bodo tudi druge občine v kratkem pokazale. Olikani liberalni župan iz Iške-loke, Jere, kateremu bo tudi kmalu izpodletel županski stolec, je dobil za svoje napredno obnašanje od komisije 10 K nagrade ali kazni.

— Prehudo za liberalno pamet. Na nižjeavstrijskem katoliškem shodu v Dunajskem Novem mestu, ki se je pred kratkim vršil, je govoril dunajski nadškof dr. Nagl tudi sledeče: »... tako bi bila na podlagi katoliškega prepričanja ustvarjena tudi skupna oblika, ki bi morala za katolike v Avstriji, katerih je 90 odstotkov, nastati sama od sebe, skupna podlaga, na kateri bi morali skupno delati zastopniki vseh narodov, ki priznavajo našega Najvišjega Kralja in Gospoda kot svojega očeta. In zato je biti dobro katoliški, dobro avstrijski in potem dobro nemški, dobro italijanski za Italijane edino pravo. V stvareh, ki se tičejo katoliške zavesti, kot n. pr. krščanskega zakona, krščanske šole itd., se mora iskati ta podlaga. Za take splošne, vse katolike zadevajoče stvari ne smejo veljati obveznosti klubov — —« Zaradi teh besedi seveda nemškonacionalni listi hudo napadajo dr. Nagla. Še bolj pa pihajo liberalni nemškonacionalni petelinji zaradi sledečega dogodka. Omenjeni katoliški shod je pozdravil namreč tudi tamošnji liberalni župan Kammann z naslednjimi besedami: »Kot župan, ki kot tak ne zastopam le politične občine, temveč tudi katoliško župnijo, si dovoljujem, pozdraviti najpriserčneje udeležence katoliškega shoda, predvsem visokočastite nadpastirje naše škofije, kakor tudi vse druge duhovne in svetne dostojanstvenike. Na okrasenju hiš in cesti našega mesta morete spoznati, da prebivalstvo pač umeva pomen današnje prireditve in da hoče dati veselju vsled obiska tako visokih gostov viden izraz. Tudi zastopstvo občine se je potrudilo, zagotoviti temu shodu lepo in mirno zborovanje — —« To je seveda še bolj razburilo kulturnoobjavne peteline. Župan liberalne občine pa pozdravi udeležence katoliškega shoda. To je namreč preveč za liberalno pamet. No, župan Dunajskega Novega mesta je pač imel več takta, kot svoječasno ljubljanski župan Hribar.

— Shod v Križah pri Trziču. Preteklo nedeljo, dne 19. t. m., smo imeli javen shod v stari šoli. Govoril nam je v oslanec g. Piber o delovanju deželne-

OD POŽARA UNIČENA CERKEV SV. MARTINA V MÜNSTRU.

V Münstru je zgorela starodavna častitljiva cerkev sv. Martina. Naša podoba kaže cerkev pred požarom. Požar so naredile osebe, ki so med zvonenjem v stolpu kadile in so morale vreči kak cigaretni odpadki ali pa vžgalico proč, ker je kmalu po zvonjenju pričel

ga zbor in o občinskih volitvah. Dvorana je bila polna, čeravno je bilo slabo vreme. Za občinske volitve, ki bodo menda šele konec decembra, se pridno dela na obeh straneh.

— Ljudsko šolstvo. Mestni šolski svet v Ljubljani je na mesto obolele nadučiteljice in ravnateljice Marije Marolt imenoval dosedanjo pomožno učiteljico na 2. mestni deški ljudski šoli Marto Meier za suplentinjo na osemrazredni mestni slovenski dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. — Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto obolelega učitelja in šolskega vodjo Andreja Wilfana imenoval izpr. učit. kandidatino Mihaelo Kosmač za suplentinjo na dvorazrednici v Preski ter poveril vodstvo šole učiteljici Mariji Vider.

— Umril je v Opatiji generalni major v p. Pavel Thoma pl. Győr-Sziget v 73. letu starosti. Umrli, ki se je udeležil vojska l. 1859., 1866. in 1878. in nazadnje služil pri 19. pešpolku, je bil vpokojen 23. decembra 1898 in odlikovan z redom železne krone 3. razreda.

— Gospod dr. Karel Pečnik, znan slovenski zdravnik v Egiptu, ki je pred leti napisal v »Slovenskem Listu« mnogo lepih člankov, tičejočih se važnosti naših dežel za produkcijo in izvoz raznega blaga, se je nastanil in Trstu. Dr. Pečnik je specialist za kožne bolezni in bolezni na vodi. Nastanil se je v novi palači Greinitz na Korsu. Ordinuje v 6 jezikih, včevši francoski, angleški in arabski. Dr. Pečnik je koroški rojak, doma iz Podrožice. Po zdravljanju ga v domovini, želel mu mnogo uspeha na tržaških tleh!

— Učenec ustrelil na učici na svojega součenca. Iz Trsta poročajo: Včeraj popoldne po šoli so se štirje učenci mestne ljudske šole iz ulice Parini podali proti »Lovcu« in sicer Karel Benčič, star 14 let iz Rocola, Marko Mussa Konstantinov, star 14 let in bratranca Silvester in Ivan Skilan istotako iz Rocola. Eden teh — Mussa — je imel seboj pištolo, s katero je spotoma večkrat za »kratak čas« ustrelil v zrak. Ko je četvorka dospela do vile Revoltela pri »Lovcu«, je Mussa zopet ustrelil, a takrat je zadel svojega součenca Benčiča v desno stran vratu. Benčič se je zgrudil na tla in je kmalu na to vsled notranjega izkrvavenja umrl. Strel mu je namreč preluknjajl grlo.

— Nabava železniških voz. Poroča se, da naroči vlada za državne železnice 12.000 novih železniških voz, ki se bodo morali dobaviti tekom treh let.

— Občinske volitve v Kranju so se vršile včeraj in so, kakor je bilo pričakovati, zmagali liberalci, ki so se pa celo v tej svoji dosedanji postojanki morali s strahom boriti za vlado. S. L. S. je dosegla častne manjšine. Pokazalo se je, da tudi Kranj ni več tako liberalen, kot je bil.

— »Dimež« v Domžalah. Katol. izobraž. in podporno društvo v Domžalah uljudno vabi k veselici, ki jo priredi v nedeljo dne 26. novembra t. l. v »Društvenem Domu«. Spored: 1. J. Jovanovič »Zdihljajci«, valček, svira društveni orkester. 2. A. C. Danilo: »Dimež«. Ljudska igra s petjem v šestih slikah. Med posameznimi dejanji svira društveni orkester. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 v; stojišča za 60 v, ob strani 40 v.

goreti stolp. V soboto zvečer ob 8. uri je bila v cerkvi pobožnost. Po končanih večernicah ni nihče opazil požara, ki je divjal v stolpu. Kmalu po deveti uri so pa opazili v spodnjih stolpovih delih veliko svetlobo, ki se je hitro razširjala. Ob deveti uri je že gorel stolp. Ogorke je nosil požar daleč iz mesta vun. Zgorele so tudi tri sosedne hiše.

— Deset milijonov primanjkljaja. Pred nekaj dnevi se je ustrelil v Gradcu deželni stavbeni ravnatelj Rozman; vzrok temu je škandalozno početje deželnega odbora graškega v zadevi stavbe nove deželne bolnišnice. Vre celo med nemškimi nacionalci, ker se tako slepo meče proč denar davkoplačevalcev, ki je v sedanjih kritičnih dneh, v katerih se nahajajo štajerske deželne finance, res »zlata vreden«. Še sedaj se baje podirajo novi zidovi, vrtajo novi podi, razna draga opravila in stroji se mečejo ven, vsak profesor, ki pride ogledovat stavbo, si izmisli kaj drugega. Ravnatelj Rozman je videl, da bodo na njega metali krivdo 10 milijonskega deficita in si je s samoumornom končal življenje.

— Štrajk dijakov na zagrebški trgovski akademiji traja dalje. Dijaki zborujejo in pošiljajo spomenice na ravnateljstvo zavoda in na naučni oddelek pri dež. vladi. Toda ne tu ne tam nočejo sprejeti dijaških deputacij in spomenic in zahtevajo, da se dijaštvo brezpogojno vrne v šolo; šele potem se bodo zaslili. Dijaki so nato naprosili odvetnika dr. Prebega, da posreduje zanje, a tudi Prebeg ni vspel. Dijaštvo kljub temu vztraja v štrajku in pazi, da kak dijak ne gre v šolo k pouku. Sklenili so, da ne gredo prej v šolo, dokler ne dobe zadostnih garancij, da nobeden štrajkujočih ne bode kaznovan. Le svojo zahtevo, da se z zavoda odstrani prof. Lukas, so opustili, ker so se prepričali, da so ga po krivem obsodili krivde na samoumornu dijaka Ščerbaka. Prof. Lukas je včeraj v spremstvu ravnatelja dr. Bošnjaka na vladi prosil, da se ga prestavi, a vlada tega ni hotela vzeti na znanje. Rajnemu Ščerbaku se ni od nobene strani zgodila nobena krivica, najmanj pa od prof. Lukasa, marveč je Ščerbak s svojim obnašanjem v šoli kazen (karcer) popolnoma zaslužil. Značilno je tudi, da je imel Ščerbak ravno v predmetih prof. Lukasa dober red, med tem ko je bil pri drugih profesorjih z nezadostnim označen.

— Zblaznel v kavarni. Stanislav Bondi, star 58 let, učitelj v nekem mestu na Češkem, se je včeraj okoli 2. ure popoldne nahajal v Trstu v kavarni Tomaso, ko se mu je nakrat zmešalo. Pozvali so Trevesa, ki je nesrečneža odvedel v opazovalnico mestne bolnišnice. Od Bondija so zamogli le toliko seznaniti, da je učitelj v nekem mestu na Češkem, a nikakor se ne ve spominjati, kako da je prišel v Trst; vedno misli, da se nahaja na Dunaju.

— Treščec odstopi? Listi poročajo, da je podal intendant zagrebškega deželnega gledališča Vladimir Treščec svojo ostavko. Vedni spori z igralskim osebjem in občinstvom so mu zrasli čez glavo.

— Odlična poroka v Planini. Te dni se na gradu v Planini na Notranjskem poroči najstarejša hčerka kneza Windischgraetza princezinja Lujiza z grofom Ivanom Baptistom Ceschi, c. in kr. komornikom in ritmojstrom v pokoju.

— Mlad ponarejevalec. Te dni je prišel v Zireh k trgovki Ivani Boria približno 13leten deček in je kupil od 15letnega sina trgovke več pokcov za bič, ki jih je plačal z 20vinarskim novcem, nakar je naglo stekel. Novec so takoj spoznali za ponarejen. Naprav-

ljen je iz svincu podobne snovi, nima zvenka in ga je ponarejevalec stvoril na ta način, da ga je dal stisniti med dva pristna 20vinarska novca. Ponarejevalec je baje pastir v žirovski okolici.

STRAŠNA ŽELEZNIŠKA NESREČA NA FRANOSKEM. Mrtvih 82 oseb. — Vlak se preukucnil v reko.

Dne 23. t. m. ob 7. uri zjutraj se je pripetila na postaji Montreal-Bellay strašna nesreča. Ko se je peljal čez most zelo napolnjen osebni vlak, se je most podrl in se je vlak v reko Thonet preukucnil. Gosta megla je preprečila, da strojevodja ni opazil nevarnosti. Dve lokomotivi in vozovi so padli v reko. Ponesrečilo je sto potnikov, rešili so le malo potnikov. Iz reke se je čulo strašno kričanje, a gosta megla je preprečila, da se niso videli strašni prizori, ki so se dogajali v reki. Izvlekli so iz reke 12 mrtličev, sodijo, da jih je še 70 v vodi. Nesrečo je povzročilo dejstvo, ker je bil most premalo podprt.

Za MIKLAVŽA!

Slovenski A, B, C v podobah. Knjižica s podobami za otroke. Cena 80 vin., trdo vezana 1 K 20. To je za naše male, ki se vadijo brati. Ta knjižica jim bo v ta namen najboljše služila. Tu imate vse črke alfabeta, veliko in razločno, a zraven vsake črke pesnico s štirimi kriticami, ki opisuje predmet, kateri se z dotično črko alfabeta začenja. Poleg tega je pri vsaki črki podoba dotičnega predmeta. Podobice so silno ljubke, raznovrstne in poučljive, da se bodo otrokom na prvi mah priljubile. Otrok se nauči s pomočjo te knjige igrati brati. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Hitra vožnja. Knjižica s podobami za otroke. Cena 1 K 60 vin. Ta knjižica pa ima mnogo podob in prizorov na železnici. Vsaka ima seveda kaj primerne besedilo. Tu vidijo otroci naslikan vlak, stroj, vozove, progo, mostove, skozi katere vlak hiti, potnike, živali in blago, ki se na železniške vozove nalaga, pošta itd. Kakor znano, se otroci najbolj zanimajo za vlak. Zato je taka knjižica s podobami gotovo ena najpriljubljenejših daril za otroke. To lepo Miklavževo darilo se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

GLAVNA STAVKA ŽELEZNIČARJEV NA ANGLEŠKEM.

Železničarji province Wales kakor tudi železničarji Great Westerna so sklenili glavno stavko. Zahtevajo, da naj se povišajo plače za 20 odstotkov.

NADVOJVODA FRANC SALVATOR.

Nadvojvoda Franc Salvator, ki je bil pred kratkim povišan za generala kavalerije, a je ostal poveljnik dunajske kavalerijske divizije, za katero mesto je določen podmaršal, namerava, kakor se poroča, izvajati posledice in prositi za vpokojitev.

BELGIJSKI SOCIALISTI ZA POMNOŽITEV ARMADE.

V seji belgijske zbornice 21. t. m. je naglašal socialist Toelet, da bi v slučaju vojske Nemčija kršila nevtralnost Belgije in jo zasedla. Belgija se mora brezpogojno zasigurati za slučaj, da bi hotela Nemčija zasedati Belgijo. Socialisti so zato pripravljani, da glasujejo za vojne izdatke.

NEMŠKI PRESTOLONASLEDNIK V PARLAMENTU.

Iz Berolina poročajo iz poučenih krogov: O dogodkih v loži, kjer se je nahajal nemški prestolonaslednik, ni nemški državni kancler ničesar znal. Po govorih Hertlinga in Heydebrandta so ga šele opozorili na prestolonaslednikovo obnašanje. Kancler se je takoj telefonično pritožil pri cesarju. Cesar je kanclerja takoj za zadoščenje povabil k večerji. Zvečer je govoril med štirimi očmi prestolonaslednik s kanclerjem in mu dal zadovoljiva pojasnila. Kljub temu je cesar prepovedal prestolonasledniku obisk državnega zbora. Cesar smatra prestolonaslednikovo postopanje za mladeniško srboritost in ga je zato samo ukoril.

ANGLEŠKI DRŽAVNI ZBOR BO NAJBREŽE RAZPUŠČEN.

Iz Londona se poroča, da voditelj Ircev z vladnim načrtom o homeruli niso zadovoljni. Ker ni mogoče sporazumljenje z vlado, bo najbrže angleški državni zbor zopet razpuščen.

RUSIJA IZPOPOLNI SVOJO VOJNO MORNARICO.

Ruska дума bo morala razpravljati o izpopolnitvi ruske mornarice. Opirališče vojnega brodogoja bo Reval. V petih letih nameravajo zgraditi štiri oklopne križarice, devet pomožnih ladij in malih križaric, 36 torpednih

čolnov in primerno število podmorskih čolnov.

Ljubljanske novice.

Iz 25 letnica slovenske igralk. Slovensko gledališče bi imelo danes lahko dovolj domačih igralcev in igral, ako bi mu bili vsi tako zvesti, kakor ga. Avgusta Danilova. Večina pa se je domači Taliji izneverila, ker je odšla s trehobom za kruhom v tuji svet. Ga. Danilova pa je pri vsej slovenski umetniški bedi vztrajala od l. 1886. do danes ter se ni izneverila naši Taliji niti v najobupnejši dobi. V starem pogorelem gledališču je začela nastopati, nadaljevala je v stari čitalnici (1887 do 1892) ter vedno napredovala v novem deželnem gledališču (1892—1911) do slej. Igrala je vse dramske stroke in sodelovala celo kot operetna igralka. Burka in tragedija, klasična in moderna drama je imela v Avgusti Danilovi vselej prav dobro zastopnico. Poskusila se je z vseh strani tudi kot učiteljica igralskega naraščaja, kot režiserka in kot voditeljica predstav v mladem tržaškem gledališču (1908 do 1910). Dala je našemu gledališču tudi svojo nadarjeno hčer Vero, ki se razvija izredno naglo, ter je bila s svojim soprogom Danilom ves čas močan stebler naše drame. Zato pa 8. decembra t. l. proslavi svojo 25 letnico igralskega delovanja v lahki zavesti, da je storila za našo Talijo vse, kar je znala in mogla storiti. Za svoj jubilej si je sama izbrala Viktor Sardonovo dramo »Fedor«, v kateri bo igrala veliko paradno ulogo. Na to predstavo opozarjamo že danes.

Iz Zveza »Jutra« s policijo ali kako postopa takozvana nepristranska mestna policija. »Jutra« se vsak dan zale-tava v policijo, pri tem pa ima zveze z gospodi, ki jih menda nalašč proglašajo za »klerikalce«, da si do dotični gospodje vse prej kot to. To zvezo smo opazili danes. Eden naših urednikov je bil poklican k policiji radi pritožbe, katera se je uročila radi raznih sitnosti, ki jih upirarja mestna policija pri javnih predavanjih. Naša takozvana nepristranska mestna policija, ki je ob ozkih hodnikih v »Mestnem domu«, ki so navadno povrh zabasani še z gardero-bo, dovolila nedavno proti vsem policijskim predpisom »Sokolu« v dvorani »Mestnega doma« gledališko pred-stavo in ki gledališke predstave in druge slične priredbe dovoljuje v areni »Narodnega Doma«, hoče izvajati pri najnavadnejših javnih predavanjih v »Ljudskem Domu«, kjer se odra niti ne rabi, istotako najstrožje policijske predpise kot so pri gledaliških pred-stavah v navadi. »Mestni Dom« in areno »Narodnega Doma« bi za predava-nja morali takoj zapreti, če bi ondi tako strogo izvajali gledališke predpise za predavanja. Ko je bil danes naš urednik na magistratu, da primerno osvetli to nepopisno sitnarjenje poli-cije, srečala sta se v vratih z — g. Mi-lanom Plutom. Pa ne da bi se od te strani kaj inspiriralo, kako naj mestna policija meri »Mestnemu Domu« in ka-ko »Ljudskemu Domu«? Ta bi bila lepa, da bi okolu policije smrdela »Ju-trova« gnojnice, kakor je celo »Narod« nazval izbruhe »Jutra«. Sicer pa bomo že prišli na to, kake so podrobne zveze »Jutrovega« Pluta-Sladiča s policijo.

Iz Polžkušen samoumor. Danes okoli polnoči je skočil odpuščeni usluž-benec električne cestne železnice Ma-tija Cerar z mostu cestne železnice v Ljubljano. V vodi pa se je nekaj premislil ter skobacal proti bregu, kjer sta mu prihitela narednika 17. pešpol-ka Ivan Skrem in Jožef Kristan na pomoč in ga spravila na suho. Kot vzrok svojemu dejanju je navedel od-pust iz službe.

Iz pisarne gostilniške zadruge obeta se v kratkem zanimiv roman.

Iz Slovensko gledališče. V soboto zvečer se pojeta vzorno nastudirani operi »Suzanina tajnost« in »Ksenija«. — V nedeljo popoldne ob 3. uri na mnogostransko zahtevanje pri zelo nižnji vstopnini najnovejša opereta »Sramežljiva Suzana«; zvečer ob pol 8. uri velika Smetanova komična ope-ra »Prodana nevesta« z gospo Aninko Kramperovo, bivšim članom opere če-škega narodnega gledališča v Brnu.

Iz Kolo ukraden je bilo predvče-rajšnjim zvečer trgovcu g. Franu Golo-bu iz veže v Wolfovi ulici št. 8. Kolo je »Helical Premier«, črno pleskano, prostega teka, ima nekoliko navzdol zakrivljeno balanco, takozvano Stern-kettenrad ter ima obrambno strešico proti blatu. Tovarniško število ima 78.646 ter je vredno 150 K. Pred naku-pom se svari.

Iz Čegava je zapostnica? Pred kratkem je hotel pri nekem zlatarju mlad fantalin zastaviti lepo srebrno za-vestnico, katero mu je pa zlatar vzel

in jo oddal policiji. Kdor jo pogreša, naj se čim preje zgledi pri policiji.

Iz Nepošten vajenec. Pekovski va-jenec Matija Skolan je pred kratkim poneveril svojemu mojstru Jezerški v Vodmatu denar, katerega je inkasoval pri raznih strankah za pecivo in ga za-pravil, potem pa pobegnil. Včeraj ga je policija izsledila in aretovala.

OGRI NOČEJO VOZITI PO SVOJIH PROGAH SALONKEGA VOZA NADVOJVODE KARLA FRANCA JOŽEFA.

Nadvojvoda Karol Franc Jožef ni došel v Sarajevo, marveč je prekinil svoje potovanje v Jablanici in se vrne v Dubrovnik, odkoder se hoče kljub vi-harnemu morju prepeljati čez morje v Pulj. Nadvojvoda se je vozil z avstrijskim salonskim vozom v Pulj. Ko je sklenil, da se bo radi viharnega morja povrnil iz Dalmacije čez Bosno nazaj, je ukazal, da naj se pelje njegov salon-ski voz v Bosenski Brod. Ogrske države železnice so se pa branile voziti voz po ogrskih progah, češ, da je salonski voz za ogrske vlake prelahak. Ker so ogrske oblasti vztrajale pri svoji za-htevi in ko je to nadvojvoda izvedel v Mostarju, se je vrnil v Dubrovnik. Avstrijski in ogrski salonski vozovi so popolnoma enaki, tudi glede na težo, razločujejo se samo v tem, da nosijo avstrijski salonski vozovi dvoglavnega orla, ogrski pa ogrski grb.

KONFLIKT V BOSENSKEM SABORU.

Sarajevo, 22. novembra. »Zeman«, glasilo bosenskih »Združenih mohamedanskih organizacij«, poroča, da je bos. vlada umaknila zakonsko predlogo glede imenovanja, ki je, kot znano, povzročila nov konflikt med Hrvati in Srbi.

ITALIJA HOČE MIR?

Del francoskega časopisja razglaša, da se nahaja Italija v zagati ter da je prosila potom posredovalnih oseb več kabinetov, tudi francoskega, za mirovno akcijo. Od pristojne strani se pa ugovarja tej vesti.

PERZIJSKO VPRAŠANJE.

London, 23. novembra. Perzijska vlada je pripravljena vsled posre-dovanja Angleške ugoditi ruskim zahtevam. Perzijski poslanik v Londonu je ta sklep perzijske vlade sporočil angleškemu zunanjemu ministrstvu. Še v teku današnjega dne se bo novo perzijsko ministrstvo konstituiralo in predstavilo medžlijem.

Telefonska in brzojavna poročila.

VELIKA KATASTROFA OB ISTRSKI OBALI.

Rovinj, 24. novembra. Parnik »Roma-nia« je ob istrski obali presenetil vi-har, ki je parnik vrgel na škalo. Šest-deset oseb je utonilo. Lloydov parnik »Tiroi« je rešil 10 oseb.

NADVOJVODA FRANC SALVATOR SE NE VRNE VEČ NA SVOJE MESTO.

Dunaj, 24. novembra. Vest, da se nadvojvoda Franc Salvator, inšpektor kavalerije, ne vrne več na svoje mesto, se potrjuje. Nadvojvoda Franc Salva-tor je prišel v konflikt s prestolona-slednikom ob priliki zadnjih cesarskih vaj na Moravskem in sicer zato, ker je prestolonaslednik način vporabe kava-lerije ostro grajal.

MESTO VISOKO GORI.

Sarajevo, 24. novembra. Mesto Vi-soko je od danes od 3. ure zjutraj v plamenu. Dozdaj je že 300 hiš pogorelo.

ZASTRUPLEVALNA AFERA V BRNU.

Brno, 23. novembra. Aretirana Fran-čiška Benischke je izpovedala, da je kupila pecivo in ga posudila z arzeni-kom zato, da bi ga zavžila njena se-stra kuharica Marija, katero je hotela zato s sveta spraviti, da pride do nje dedščine. Po naključju je dala Ma-rija pecivo obema sinčkoma svojega gospodarja, učitelja Kozauleka, ki sta nato umrli. Frančiška je izpovedala, da je skušala svojo sestro že preje za-strupiti s tem, da ji je vsula nekaj ar-zenika v kavo. Mariji je postalo slabo, kar je pripisovala svojemu nosnemu stanju, sicer se ji pa ni nič zgodilo. — Trupli zastrupljenih učiteljevih otrok so danes obducirali, pogreb se pa vrši jutri.

SMRTNA KOSA.

Tokio, 24. novembra. Tukaj je umrl bivši minister za zunanje zadeve grof Komura.

Monakovo, 24. novembra. Tukaj je umrl ravnatelj državne galerije podob von Tschudi, rojen leta 1851.

Monakovo, 24. novembra. Umrl je znani pisatelj Viljem Jensen v 74. letu starosti.

FRA ANGELICOVA MADONNA ZO-PET NAJĐENA.

Florenca, 24. novembra. Znana Ma-donna della Stelletta od Fra Angelica da Fiesoe, ki jo je bil nek neznanec ukradel iz samostana San Marco, se je zopet našla.

POŽAR NA DUNAJU.

Dunaj, 24. novembra. Danes je iz-bruhnjal požar na severnem kolodvoru. Ogenj se je hitro razširil in napravil veliko škodo.

ŽELEZNIŠKA NESREČA NA FRAN-COSKEM.

Pariz, 24. novembra. Gelede želez-niške nesreče pri postaji Montreuil-Bellay, koder je padel nek osebni vlak v reko Thonet, se poroča, da je nesre-čo zakrivil čuvaj pri mostu, ki se ni brugal za to, da bi naznanil poškodbo mostu, ki se je bil vsled poplave skoro popolnoma podrl. Nesreča je zahtevala 30 žrtev.

Razne stvari.

50letnica Jože Uprke. Te dni je slavni slovaški slikar Joža Uprka do-vršil 50 let. Porodil se je leta 1861 v Knezdubih ter je študiral v Olomucu. Na slikarski akademiji je bil v Pragi in v Monakovem. Leta 1893 je potoval ter je obiskal Pariz, London in Nizo-zemsko. Sedaj živi na svojem posestvu v Hroznovi Lkoti. Vsak češki in slovaški inteligent pozna vsaj iz reprodukcij večino njegovih velikih slovaških slik, »le-te pesmi cinobra, svetlega to-na, vroče rdečine«, kakor neki kritik pravi, izmed katerih imenujemo: »Le-pa nedelja pri Sv. Antonu«, »Jahanje kraljev«, »Otroška procesija«, »Mariji-na pesem« i. dr. Izvirniki Uprke kra-sijo muzeje in postolja cele naše države, reprodukcije njegovih del se naha-jajo v vseh čeških hišah. Zbirka Upr-kovih del je izšla ob priliki njegove 40letnice v založništvu »Unie« v Pragi.

Ali je zavzetje Tripolisa po Italiji koristno za krščanstvo. Tozadevno piše »Germania« sledeče: »S strogo ka-toliškega stališča se ne more pozdravljati spremembe v političnem oziru v Cirenaiki in Tripolisu. Vlada v Cari-gradu ni katoličanom delala nikdar ovir, kadar se je šlo za ustanovitev kake katoliške šole, cerkve, samostana ali kaj drugega. Vsled tega so tudi v Tripolisu šole in druge ustanove, ki so jih vodili katoliški duhovniki, zelo uspevale. Šole so biskovali otroci iz vseh stanov. Celo Arabci niso delali iz-jem. Prezirali so turške in posvetne francoske in laške šole in raje pošiljali svoje otroke v katoliške. V mnogih de-želah jutrove dežele je preprij med ka-toliškimi in protestantskimi šolami. V Tripolisu za to ni povoda. Vpliv pro-stozidarjev v Carigradu še ni toliko narastel, da bi bil v škodo katoličanom. V Italiji pa imajo toliko upliva, da bodo, čeprav šele čez nekaj časa, ovirali vsako katoliško gibanje v Tripolisu. In zato se okupacija Tripolisa s katoliške-ga stališča ne more pozdravljati.

Inozemska industrija s čipkami. V angleški čipkarski industriji so dose-daj plačevali delavke skrajno sramot-no; 11.000 delavk je zaslužilo pri do-mačem delu petih do šestih ur po 25 d = 27 vinarjev. Končno so bili podjet-niki postavno prisiljeni, da plačajo de-lavkam po 275 d na uro. Seveda se bo-do s tem plače podvojile, toda vsled ne-ke pomote stopi zakon šele februarja 1912 mesto oktobra tega leta v veljavo. Vendar se je 125 podjetij izjavilo, da že sedaj plačajo prostovoljno po novi postavi. — »Moniteur«, list belgijske vlade, naznanja ustanovitev nove druž-be, ki se bo bavila s čipkarsko indu-strijo in ki bo delala s kapitalom 135 tisoč fcs, ki se pa lahko zviša na 400 tisoč fcs. Obenem hoče pridobiti nove tirge za belgijske čipke.

— Vinogradništvo v Srbiji se zad-nja leta izredno lepo in hitro razvija; temu se ima pa v prvi vrsti zahvaliti združništvu, na čegar temelj se vse-skozi opira. Lepo že deluje vinogradniška zadruga v Arangjelovcu, nedavno pa se je v Smederovem ustanovila enaka zadruga, ki si je postavila velike moderne kleti po zgledu Cantine so-ciali v Italiji in viničarskih društev na Nemškem in v Franciji. Zadruga bo že letos razpolagala z 2000 hl vina. Po-dobna zadruga se snuje ravno v Aleksandrovcu, poljedelsko ministr-stvo pa bo prihodnje leto še par za-drug ustanovilo. Srbija bo v kratkem postala upoštevanja vredna vinograd-niška dežela.

Tekma vojaških aeroplanov. Nov svetovni rekord. Sedaj je končana tekma vojaških aeroplanov francoske armade, ki je pričela pred enim mes-cem v Reimsu. Kot najbolj sposoben se je izkazal enokrovnik »Nieuport«.

Klasifikacija je sledeča: Enokrovnik »Nieuport«, letalec Weyman. — Dvo-krovniki »Farman«, letalci: Fischer, Renaux, Barra. — Dvokrovnik »Sava-ry«, letalec Frantz. — Enokrovniki »Deperdussin«, letalca Prévost, Védrine. — Dvokrovniki »Bréguet«, letalca Moineau, Brégi. Pri končni zračni dirki Reims—Amiens in nazaj (300 km), je bil prvi Weyman, na enokrovniku Nieuport z motorjem Gnome, 100 H. P., ki je preletel 300 km v dveh urah 34 nut. Letel je torej s poprečno hitrostjo 117 km na uro ter postavil s tem novi svetovni rekord. S tako hitrostjo še ni prediral noben aeroplan ali kako dru-go prometno sredstvo tako dolge poti. Dosegli so že večjo hitrost, toda le za kratka pota. Tako je dosegel Niuport, graditelj tega najhitrejšega aeroplana 21. junija 1911 v Chartresu 133 km na uro. Francoski konstrukter Niuport se je ubil 16. septembra 1911 v Verdunu na nekem poizvedovalnem poletu pri vojaških vajah. Njegov aeroplan je najhitrejši na svetu ker je grajen tako, da nudi prodirajoč zraku najmanjši upor. Nekaj dni pred smrtjo je bil ime-novan Nieuport radi svojih zaslug za aviatiko vitezom častne legije. — Dru-gi je dospel Prévost na enokrovniku »Deperdussin«, motor Gnome, 100 H. P. Rabil je 3 ure 15 minut, kar odgovarja poprečni hitrosti 92-28 km na uro. — Tretji je bil Fischer na Farmanovem dvokrovniku najmodernejšje konstruk-cije z motorjem Gnome 70 H. P. Rabil je 3 ure 55 minut; letel je torej s po-prečno hitrostjo 82 km na uro. Fischer je tekmoval tudi na tržaškem letalnem tednu. »Papa Fischer«, kakor ga ime-nujejo, si je pridobil v kratkem simpa-tije Tržačanov ter odnesel največ na-grad. — Pripomniti moramo, da so vsi tekmovalci pri teh vojaških tekmah imeli s seboj težo treh kvintalov, kakor je bila to predpisala vojna uprava.

K poglavju o preganjanju Slova-kov. Letošnji proračun ogrskega nau-čnega ministrstva izkazuje svoto 91.235.133 K. Toliko se bode izdalo za šole, za poučne, vzgojevalne in verske namene. Od te svote pripada 6000 kron na tisk narodnostnih šolskih knjig. Pod besedo »narodnostne knjige« ra-zume ministrstvo rumunske, srbske, slovaške in nemške šolske knjige. To-rej 91.229.133 K se izda za mažarsko kulturo, omiko, in 8 milijonov drugih narodov na Ogrskem dobi samo 6000 kron. In od le-teh 6000 K dobijo Slo-vaki 2000 do 3000 K! Sam minister iz-raža v proračunu položaj Slovkov, slovaško pravico, slovaško prosveto! Mažari 91 milijonov in Slovaki 2000, in potem se še v mažarskih listih čita, da Slovaki nimajo povoda boriti se za svoje pravice! Ogrskega političnega na-roda ne tvore samo Mažari. Tudi Slo-vaki so enakovredni ud tega politične-ga telesa. Slovaki niso tuji na Ogr-skem, bili so na Ogrskem prej nego pradedje Mažarov. Ne smemo se torej čuditi, da slovaški list »Slovenské Lu-dové Noviny« Slovakom svetuje: »Po-šiljajte kar največ svojo deco na Mo-ravsko in Češko v šole. Bežati moramo z otroci pred političnimi Herodi na Če-ško in Moravsko, in kadar se bodo naši otroci vrnili domov, bodo rešili naš narod. In kadar bodo tisoč slovaških otrok v čeških rokodelskih, gospodar-skih, trgovskih in srednjih šolah, bo-de naš naučni minister drugo pesem pel in mi mu bodemo v tem petju poma-gali.«

Jetika na Angleškem. Angleška vlada je zapovedala, da se mora odslej naprej naznaniti vsak slučaj pljučne jetike oblastnijam, kakor velja to že za kolero, kugo in druge nalezljive bo-lezni.

»Poslednji pozdrav iz zraka«. Pri pogrebu letalca Pietschkerja, ki se je, kakor smo poročali, ravnokar ubil, se je pojavil nad pokopališčem v Born-stadtu aeroplan, iz katerega je vrgel letalec Witte v višini 50 m nad gro-bom lavorjev venec na krsto. Na traku venca je bil napis: »Poslednji pozdrav iz zraka.« Aeroplan je napravil nato nad pokopališčem par kolobarjev ter se vrnil v smeri proti Teltowu.

Velikanska stavka v Berlinu. Dne 22. t. m. je pričelo stavkati osobe berolinske konfekcije za dame. Stavka do 60.000 mojstrov, delavcev in delavk.

Pokvarjeno meso gostom sta daja-la gostilničar in gostilničarka Anton in Marija Buchberger. Meso jima je do-bavljal konjač Bauernfeind. Gostilni-čar je dobil zato dvemesečni, njegova žena pa šesttedenski zapor.

Švedsko meso na Dunaju. Na Du-naj so pripeljali dne 22. t. m. 5000 kg govejega mesa iz Švedske.

Beg morilca gališkega namestnika. »Neues Wiener Tagblatt« objavlja ru-sinsko poročilo o predzgodovini bega Szczymskega, morilca grofa Potocke-ga. Beg so pripravljali že dolgo časa politiki. Potreben denar se je nabral z

agitacijo, pred vsem v Kanadi in so imeli že pred enim letom nabran potreben denar. Ko so obvestili Szcizinskega o načrtu, je izjavil, da še ne želi pobegniti, ker sodi, da se mora vsakdo za umor pokoriti in da hoče olajšati svojo vest v ječi. Zdaj se je Szcizinski udal in pobegnil.

Požar v tovarni. V železolitarni v Donawitzu je 20. t. m. nastal velik požar, ker je odskočil žareč kos železa v leseno steno strojne poslopja, ki se je takoj vnela. Škoda je precejšnja, vendar pa še ni natančneje določena.

Polet preko južne Amerike name-rava poizkusiti ameriški aviatik Harry Atwood in sicer iz Brazilije preko Bahije, Rio de Janeiro, Montevideo, Buenos Aires, Valparaiso ter preko Andov na zahodno obalo. Za izvedbo tega poleta je razpisana cena 100.000 dolarjev.

Kako varčuje državna uprava. List »Eisenbahner« prinaša vest, da je pred kratkim dala napraviti državna uprava pri neki železniški čuvajnici na Zgornjem Avstrijskem nov vodnjak, ki je povzročil kakih 100 K stroškov. To bi se ne bilo nič, toda slavnostna »otvoritev« tistega vodnjaka je nad vse značilna za naše birokrate. Smatralo se je za tako važno, da je morala priti komisija, da se je prepričala, da res teče iz cevi voda. In ta komisija ni stala nič manj kakor 500 kron; s tem denarjem bi se lahko napravilo 5 takih studencev. Komentarja pač ni treba.

Napad na redovnico in boln. stežaja. — Samoumor slaboumnega napa-dalca. Iz Lvova poročajo: V norišnici v Kul parkovu je bil že dalje časa interniran gledališki igralec Misiewicz, ki mu je otemnel um. Misiewiczu, ki se ga ni smatralo za nevarnega, so bili od časa do časa dovoljeni sprehodi. Pri nekem sprehodu je Misiewicz stavil v zavodu neki redovnici ljubezensko ponudbo, ki jo je seveda odbila in o dogodku poročala ravnateljstvu. Misiewicz je bil vsled tega interniran v drugem paviljonu. 20. t. m. je slaboumni igralec odšel v neopaženem trenutku iz norišnice ter si kupil revolver, se vrnil ž njim v zavod in skušal priti z omenjeno redovnico skupaj. Strežaj Belen je hotel Misiewiczu zabraniti, da bi šel v prostore, v katerih so bivalne redovnice, nakar je Misiewicz dvakrat ustrelil na Belena, ne da bi k sreči zadel. S tretjim strelom se je Misiewicz sam usmrtil.

Aretovan trgovec z dekleti. V Pra-gi je policija aretovala 21. t. m. medna-rodnega trgovca z dekleti Elsmanna iz Lübecka in sicer v momentu, ko je hotel odposlati več deklet v zloglasne hiše v inozemstvu. Izročili so ga kazenske-mu sodišču.

Samoumor vsled ženine smrti. V Halleinu je umrla 69letna hišna po-sestnica Marija Huber. Njen mož se je prihodnji dan ustrelil. Zapustil je pi-smo, da ne more več živeti, ker mu je umrla žena.

Volkovi so raztrgali pri Fogarasu na Ogrskem ženo trgovca Zecha, njega samega pa nevarno ranili.

Tvornica se podrli. V Wistnig-hausnu se je podrlo prigrajeno poslop-je cementne tvornice. Izpod razvalin so izvlekli enega mrtvega in deset nevar-no ranjenih oseb.

Brivec oropal milijonarko. V nek-em varšavskem hotelu se je nastanila te dni ruska milijonarka Odansov. Po hotelski sobarici je naročila frizerja, da bi ji napravil frizuro za gledališče. Brivec je res prišel ter jo začel frizira-ti. Med delom pa je damo kloroformi-ral ter jo oropal, ko je bila v nezavesti. Ukradel je dozdevni brivec svoji žrtvi dragocenosti za 200.000 rubljev. Policiji pa se je kmalu posrečilo, ujeti brivca v osebi razupitega bandita Carrosseja. Istočasno so aretovali tudi hotelsko so-barico, ki se je izkazala kot njegova po-močnica.

Zanimiva tehnična novost. Pri od-kritju kvadrige v Hyde Parku v Lon-donu se ne bo uporabilo običajno za-grinjalo, ampak se bode spomenik ovil v blago, ki bo tako s kemikalijami pre-pojeno, da bode takoj zgorelo, ko se bode spustil vanj električni tok. Seve-da bode to delo trenutka. Ker bode na-pravila cela stvar lep svetloben efekt bode to prvi spomenik, ki se bo ob be-lem dnevu odkril z razsvetljavo.

Napad bandita na urednika. V Lvovu so 20. t. m. našli urednika lista »Herolda« Jožefa Totta na cesti v mla-ki krvi. Tott je izpovedal, da sta ga na-padla dva individua ter ga težko rani-la z noži. Imel je deset ran. Tott je mnenja, da sta ga dva bandita, od katerih eden je bil razupiti vlomilec Si-kula, napadla zato, ker je v številnih člankih ponovno grajal početje ruskih banditov.

Nesreča v tovarni. Včeraj zjutraj so našli v pešt. ovarni cementa J. Wal-la, v kateri delavke tudi prenočujejo,

14 delavk nezavestnih. Deset delavk so spravili k zavesti, med tem ko so mo-rali štiri odpeljati v bolnišnico in je malo upanja, da okrevajo. Delavke so, predno so šle spat, napolnile peč s pre-mogom ter so se zastrupile vsled izpu-htevajočih plinov.

Samoumor na železniški postaji. Na postaji Przebinja se je zblazneli de-lavec Jožef Pazo sunil s nožem trinajst-krat v prsa in se zgrudil smrtnonevar-no ranjen. Pazo je izdihnil v bolnišnici.

Romani prejšnje saške prestolona-slednice se nadaljujejo. Florenško so-dišče je zdaj razdružilo njen zakon s Toselijem. Odklonilo je pa denarno globo Toseliju, ker je leta privedel v hišo svojo ljubimko, češ, da je guver-nanta. Sin Toselijejev se izroči star-šem Toseliju. Toselijeja je bila pri razpravi sama navzoča in se je tako razjarila, da ni hotela odgovoriti pred-sedniku na vprašanje, če se proti raz-sodbi pritoži. Toselli je pa bil z razsod-bo popolnoma zadovoljen.

Kupujte le vžigalice: „V korist obmejnim Slovincem“

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2m, sred. zračni tlak 736'0 mm

Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Podatki v 24 urah v izt.
23 9. zveč.	729.8	10.5	sl. sever	oblačno	
7. zjutr.	28.5	8.3	brezvetr.	megleno	0.4
2. pop.	28.6	12.0		dež	

Srednja včerašnja temp. 11.8° norm. 1.9°

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta, 24. novembra.
Pšenica za april 1912 11.81
Rž za april 1912 10.33
Oves za april 1912 9.80
Koruza za maj 1912 8.49
Efektiv trdno.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata
svojo velikansko zalogo oblek za jesen in zimo v vseh velikostih po najnovjšem kroju in najnižji ceni.

3219

Ravnokar izšlo: **Gospodinjstvo.**

Šolam in gospodinjam sestavila **S. M. Lidvina Purgaj**, voditeljica Gospodinjske šole v Ljubljani. - Cena za vezano knjigo K 2.80. Več v posebnem oglasu.

Nadalje priporočamo še naslednje knjige:

Leposlovje.

- Sienkiewicz, **Quo vadis?** Roman iz Neronove dobe, vez. K 5.50.
- Sienkiewicz, **Mali vitez.** Zgodovinski roman, K 7.—, vez. K 8.40.
- Sienkiewicz, **Rodbina Polaneških.** Roman K 10.—, vez. K 12.—.
- Sienkiewicz, **Potop.** Zgodovinski roman v dveh delih, K 6.40, vez. K 8.40.
- Sienkiewicz, **Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman, K 4.50, vez. K 6.50.
- Sienkiewicz, **Brez dogme.** Roman K 3.— vez. K 4.50.
- Wallace, **Ben-Hur.** Roman iz Kristusovih časov, vez. K 4.50.
- Beneš-Trčbižský, **Kraljica Dagmar.** Zgodovinski roman, K 3.20, vez. K 3.30.
- Verne, **Kapitan Hatteras**, ali Angleži na severnem te-čaju, K 4.40.
- Dostojevski, **Zločin in kazen.** Roman. K 10.50, vez. K 13.—.

Leposlovna knjižnica:

- Bourget, **Razporeka.** Roman. K 2.—, vez. K 3.—.
- Turgenjev, **Stepni kralj Lear.** Povest. Stepnjak. **Hiša ob Volgi.** K 1.20, vez. K 2.20.
- Prus, **Straža.** Povest. K 2.40, vez. K 3.40.
- Dostojevski, **Ponižani in razžaljeni.** Roman. K 3.—, vez. K 4.20.
- Sevčenko, **Kobzar.** K 2.40, vez. K 3.—.
- Champol, **Mož Simone.** K 1.90, vez. K 3.—.
- Sevčenko, **Hajdamaki.** K 1.50.
- Seehan, **Dolina krvi.** Povest iz irskega življenja, K 4.20, vez. K 5.80.
- Dickens, **Povest o dveh mestih.** K 5.50, vez. K 6.50.

Ljudska knjižnica.

- Doyle, **Znamenje štirih.** Londonska povest. K —.60.
- Dostal, **Darovana.** Zgodovinska povest iz dobe slovan-skih apostolov. K —.60.
- Sienkiewicz, **Jernaš-Zmagovač.** Povest. Achleitner, **Med plazovi.** Povest tirolskega župnika K —.60.
- Finžgar, **Gozdarjev sin.** Povest K —.20.
- Detela, **Malo življenje.** Povest K 1.—, vez. K 1.90.
- Senova, **Zadnja kmečka vojska.** Zgodovinska povest iz leta 1573, K 1.80, vez. K 2.60.
- Detela, **Prihajač.** Povest. K —.90, vez. K 1.70.
- Jirovšek, **Pasjeglavec.** Zgodovinska povest. — Lagerlöf, **Kristusove legende.** K 2.20, vez. K 3.20.

Pesnitve.

- Medved, **Poezije**, I. zvezek. K 3.80, vez. K 5.—.
- " II. zvezek. K 4.—, vez. K 5.40.
- Sardenko, **Roma**, Poezije. K 2.—, vez. K 3.20.
- Prešeren, **Poezije.** Uredil Pintar. K 1.—, vez. K 1.40.
- Gregorčič, **Poezije.** (Ljudska izdaja). K 1.60, vez. K 3.—.
- " **Job** in psalm 118, vez. K 2.30.
- Pregelj, **Romantika**, K 1.50.
- Veseli, **Psalmi**, K 2.—.
- Zupančič, **Pisnice.** Pesmi za mladino, vez. K —.80.

Dramatični spisi:

Za mešane vloge:

- Jurčič-Cesnik, **Domen.** Narodna igra s petjem v 5 de-janjih, K —.80.
- Anzengruber, **Krivoprisežnik.** Narodna igra v 3 dejanjih in 7 slikah. K —.80.
- Medved: **Kacjanar.** Tragedija v 5 dejanjih, K 1.40, vez. K 2.40.
- Rihar, **Andrej Hofer.** Ljudska igra v 5 dejanjih, K —.80, 10 izvodov K 5.—.
- Krek, **Turški križ.** — **Tri sestre.** K 1.—. 10 izvodov ali več po K —.80.
- Meško, **Na smrt obsojeni.** K 1.—.
- Jurčič-Govekar, **Rokovnjač.** K —.80.
- Štoka, **Ne kliči vraga!** Burka. K —.60.
- " **Mutasi muzikant.** Burka. K —.60.
- " **Trije tički.** Burka. K —.70.
- " **Moje uniforme.** Burka. K —.80.
- Finžgar, **Divji lovec.** K 1.40.

- Igrokazi po K —.30:** Berite novice. — Deborah. — Donna Dianna. — Dragocena ovratnica. — Dva zeta. — Ena se joče, druga se smeje. — Ena se mora o-možiti. — Gospa, ki je bila v Parizu. — Igralka. — Izbi-ralka. — Kdor se poslednji smeje. — Kovarstvo in ljubezen. — Kozarec vode. — Na kosilu bom pri svoji materi. — Na Osojah. — Nič otrok. — Ogenj ni igrača. — Pesek v oči. — Precijoza. — Prijetno iznenadenje. — Revizor. — Same zapreke. — Stara mesto mlade. — Tri vile. — Umetnost in narava. — Urb, celjski grof (Tebarski plemič). — Uskok. — V spanji. — Vdova in vdovec. — Veronika Deseniška. — Zabavljica. — Zapirajte vrata. — Zapravljivec. — Ženska borba. — Ženski jok. — Žila.

Razne povesti za ljudstvo:

- Vsak zvezek po K —.30:
V gorskem zakotju. — Krvna osveta. — Za kruhom. — Berač. — Elizabeta. — Boj s narodo. — Treskova Uršika. — Solnce in senca. — Svitoslav. — Zarka o polnoči. — V znamenju miru. — Mladi samotar.
- Vsak zvezek po K —.40:
Lažnjivi kljukec. — Pri Vrbovevemu Grogi. — Eri. — Šopek lepih pravljic. — Maksimilijan I. — Nezgoda na Palavanu. — Najdenček. — Repoštev. — Mirko Poštenjakovič. — Prst božji I/II. — Avstrijska ekspedicija. — Vrtomirjev prstan. — Jama nad Dobrušo. — Doma in na tujem. — S prestola na morišče. — Eno leto med Indijanci. — Nar. pripovedke II. zvezek. — Naselnikova hči. — Izdajalca domovine. — Krištof Kolumb. — Hubad. Pripovedke I. — Sree, 4 zvezki. — Zlata vas. — Poto-vanje v Lilliput. — Nedožnost preganjana in povelj-čana. — Timotej in Filemon. — Genovefa. — Tium Ling. — Nikolaj Zrinski. — Močni baron Ravbar. — Zbirka nar. pripovedk I.—II. — Pod turškim jarmom. — Fran baron Trenk. — Car in tesar. — Črni bratje. — Hildegarda. — Knez Črni Jurij.
- Vsak zvezek po K —.48:
Naseljenci. — Narodne pripovedke za mladino I, III. — Poslednji Mehikanec. — Na preriji. — Strelec. — Stezosledec.
- Vsak zvezek po K —.60:
Andrej Hofer. — V delu je rešitev. — Narodne pripo-vedke IV. — Bitka pri Visu. — Devica Orleanska. — Elizabeta. — Baron Tegetthof. — Princ Eugen Savojski. — Mali vseznalec. — Marjetice. — Deteljica. — Pripovedke iz avstrijske zgodovine. — Kartonica. — Ogjenica. — Nesrečnica. — General Lavdon.
- Vsak zvezek po K —.80:
Fabijola. — Miklova Zala. — Perpetua. — Robinzon. — Mlinarjev Janez. — Šmid 100 malih pripovedk. — Peter Prostak. — Kar Bog stori, vse prav stori. — Bog pomaga. — Kako vzgaja usoda. — Na rakovo nogo. — Medvedji lov in čukova gostija.
- Vsak zvezek po K 1.—:
Andersenove pravljice. — Saljivec iz Podravja. — Zmaj iz Bosne.
- Vsak zvezek po K 1.20:
Marjetica. — Odiseja. — Dež in solnce. — Kapitan Zar. — Povesti s potovanja. — Korotanske povesti. — Babica.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

ZA MIKLAVŽA!

Sveti Miklavž in božični čas se že bliža. Zopet bo treba našim malim preskrbeti za primerna darila. Igrače se kmalu polomijo in so vrh tega vedno dražje; otroci pa do modernih igrač nimajo niti pravega veselja, ker so preveč komplicirane. Vse kaj drugega pa so knjige. Te imajo res trajen izobraževalen pomen, otroci jih imajo najrajši in izkušnja uči, da tudi dolgo zdrže, ker jih otroci shranijo in nanje pazijo.

»Angelček«. To je list za mladino, ki izhaja vsak mesec enkrat in je namenjen za otroke, ki so se že naučili brati. »Angelček« prinaša kratke lepe pesmi, ki se jih otroci lahko na pamet nauče, povesti, opise, pravljice, lepe nauke, kratkočasnice, uganke, šaljiva vprašanja in male računske naloge, zraven pa tudi obilico čednih slik. Ne bi smelo biti krščanske družine z otroci, kjer ne bi imeli v veselje pridni deci »Angelčka«, tega prijatelja, svetovalca in razveseljevalca otrok. Naročajte »Angelčka«, ki neizmerno olajša vzgojo vaših otrok! Dosedanji letniki »Angelčka« se dobe vsak zase vezan v knjigo po zelo nizki ceni 1 K za vezan letnik. Vsak oče in mati naj darujeta svojim malim za Miklavža če ne več vsaj po en letnik »Angelčka« in storila jim bodeta največje veselje, ki pa ne bo samo trenutno, temveč trajno navdajalo otroško srce s plemenitimi čuti.

Dobi se doslej že 17 različnih letnikov po 1 K vezan letnik v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

: Naročajte „Slovenca“ :

Serravallo
železnato Kina-Vino
 Higienična razslava na Dunaju 1906.
 Državno odlikovanje in Častni diplom k zlati kolajni.
 Povzroča slast do jedi, okrepeča živce, zboljša kri in je **rekonvalescentom in malokrvnim** zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus.
 Večkrat odlikovano.
 Nad 7000 zdravniških spričeval.
 J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
 TRST-Barkovlje.

Služba organista in cerkvenika

se odda takoj v Sent Jurju pri Grosupljem. — Dohodki znašajo 700 kron in prosto stanovanje. Nastop s 1. januarjem 1912. 3498

Veletrgovina s špecerijo in deželnimi pridelki

Anton Kolenc, Celje

Glavna trgovina: Graška cesta 22. Podružnica v Narodnem domu

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma ustreči zahtevam cenj. gg. trgovcev in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, četudi z najmanjšim poizkusom. — Velečastitim gosp. duhovnikom ponudim voščene sveče, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve. — Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke, kakor oves, rž, pšenico, divji kostanj, zelod, suhe gobe, med v satovju, fižol, seno, orehe, krompir, malinsno štupo, smrekove storže, vsakovrstno sadje, šveže in suho, vinski kamen, itd., sploh vse deželne pridelke po najvišjih dnevnih cenah, nadalje kupujem vsakovrstne vreče ter petrolejske in oljnatode. — Imam tudi v zalogi rižovo moko in otrobe za krmlo živine v ceni od K 9— do K 15—, 100 kg pri odjemu celega vagona ter »Lukuluse« za pitanje svinj. 2973

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Skrbna gospodinja manjša draginjske izdatke s spretno uporabo živil.

Popolna izraba živil je ob času vseobče draginje naravnost življenska potreba.

Kuhinja zahteva od nas največ izdatkov, zato bodi tudi naša prva skrb, da vpeljemo v kuhinjo vzorno gospodinjstvo. Kuhati mora znati ne samo vsaka kuharica, ki si s tem služi svoj kruh, temveč tudi vsaka gospodinja.

Spretna kuharica pripravi s skromnimi sredstvi okusnejša jedila, nego slaba gospodinja z najdražjimi pripomočki.

Skrbni starši pošiljajo svoje hčere v mesta, da se priučijo kuhanju; ker pa nima vsako dekle petičnih staršev, si mora na drug način prisvojiti kuhinjsko umetnost.

Temu namenu bo najbolje služila nova knjiga:

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

ZALOGA AMERIK. PISARN. OPRAV „JERRY“
 Registraturne omare od 50 K naprej. Cenik zastoj
THE REX CO, Ljubljana,
 Hotel pri Mallču. Telefon št. 38.

transito-skladišče

v Ljubljani, Ahacljeva cesta (Martinova cesta) št. 10, se da v najem od 1. februarja. Vprašanja naj se naslavljajo na Pongratz-evo oskrbništvu. 3472

Priporočamo
 manufakturno trgovino
J. Ciuha
 Stari trg št. 1.
 »POD TRANČO«.

ŽELEZNE PEČI

vsake vrste, posebno prave Musgráve-jeve izvirne irske trajno grelné peči, štedilnike, ognjišča za velike kuhinje za vzdavanje kakor tudi njih posamezne dele dobavlja po najnižjih cenah trgovina z železnino **ŠTEFAN NAGY, LJUBLJANA.** 3433

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.
 Najbolj. kosm. zobostvil. sredstvo
Seydlin
 Izdelovatelj O. Seydl
 Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Golša

se da odstraniti brez joda s sredstvom, ki je izumil ozdravljenec, četudi so bila brez vspeha vsa druga sredstva. Zahtevajte takoj proti vpslatvi 20 vin. v znamkah naš prospekt 3488 Kemični laboratorij Paracelsus Sternberg, Morava.

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočano črno Dalmatinsko vino najboljšé sredstvo 2501
4 steklenice (5 kg) franko K 4-50
BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Koncipijent

z enoletno sodno prakso želi vstopiti v odvetniško pisarno takoj ali z januarjem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »št. 1000«. 3489

Išče se inteligenčen
mizar dobro izurjen v nem pohištvenem mizarstvu in poliranju, ki se razume tudi na načrte. Poleg slovenščine se zahteva tudi znanje nemškega jezika. Ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod »L. B. 83«. 530

Odgovorni urednik: Mitha Moškerc.